

جزوه جلسه‌های شیوه طراحی مدارس رشد محور

استاد احمد رضا اخوت

مدرسه قرآن و عترت علیهم السلام بهار و تابستان سال ۱۴۰۲

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ
اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ

این جزوه نکته‌های یادداشت شده به صورت همزمان در کلاس می‌باشد.
بنابراین این مطالب را به تنهایی ملاک یادگیری محتوای جلسه‌ها قرار ندهید.
استفاده از صوت جلسه و کتاب‌هایی که در دوره معرفی می‌شوند لازمه یادگیری این مباحث است.

فهرست

۳	جلسه اول ۱۴۰۲/۰۲/۲۹
۴	جلسه دوم ۱۴۰۲/۰۳/۱۲
۴	خصوصیات مقاصد آموزشی
۵	مقاصد مقطع‌ها (تفصیل رشد)
۶	دبستان و دبیرستان
۱۲	جمع‌بندی مطالب

جلسه اول ۱۴۰۲/۲۹

مسیر دریافت فایل صوتی جلسه اول :

<http://ololelm.ir/?p=۲۹۷۶>

در این جلسه سند تعلیم و تزکیه معرفی شد و نکاتی در خصوص اهمیت یادگیری این کتاب برای ورود به بحث مطرح شد.

سند تعلیم و تزکیه، بر اساس دو کتاب حجت و حکمت و بر اساس پنج کتاب علم، عقل، یقین، فعل و تفکر، دو کتاب معناشناسی و فرآیندشناسی رشد و شش کتاب رشد تفکر اجتماعی و هفده کتاب در معناشناسی، فرآیندشناسی و نظام سازی طیب، خیر، حسن، ایمان، صدق و ولایت نوشته شده است. کاربرد این سند در طراحی نظامات آموزشی، فرهنگی، هنری و ... کودکان، نوجوانان است و می-تواند علم، قدرت و دقت مریبان و مسئولین در حوزه-های تعلیم و تزکیه و فرهنگ، رسانه و هنر را افزایش دهد.

پیوند دسترسی به کتاب :

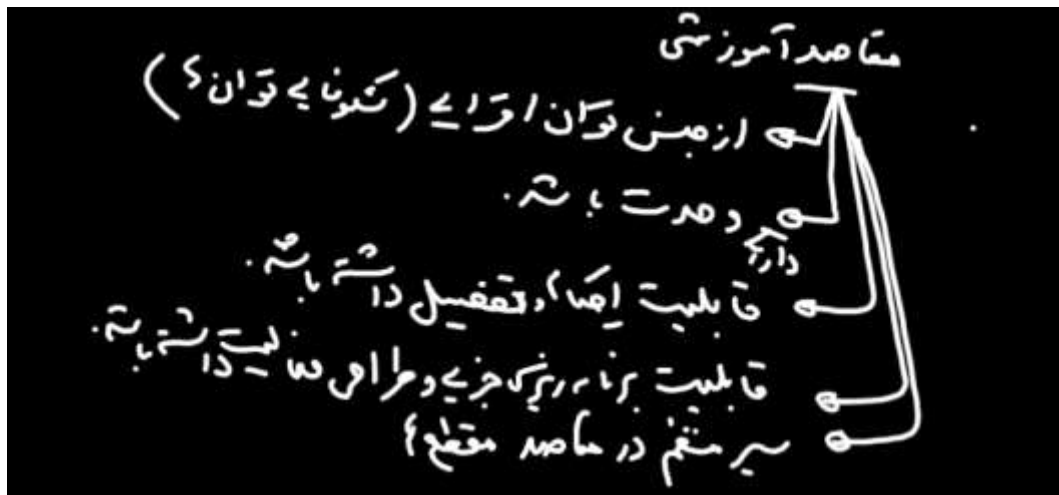
[انشارات قرآن و اهل بیت نبوت ع - آثار مجمع مدارس دانشجویی قرآن و عترت ع دانشگاه تهران | سند تعلیم و تزکیه](http://quranahlebayt.com)

<http://quranahlebayt.com>

خصوصیات مقاصد آموزشی

مقاصد آموزشی تعیین کننده مسیر بعدی ما هستند.

۱. بهتر است این مقصد از جنس توان افزایی (شکوفایی توان‌ها) باشد.
 ۲. دارای وحدت باشد. اگر مقاصد متکثر باشد فرد را بهم می‌زند.
 ۳. مقصد قابلیت احکام و تفصیل داشته باشد.
- تقوا توانی است که در انسان وجود دارد و احکامش مراقبت در حضور پروردگار است و تفصیلش توجه به آیات است. مقصد آموزشی حتما باید احکام به تفصیل باشد و مقصدش را باید بگذارید روی احکام
۴. قابلیت برنامه‌ریزی جزئی و طراحی فعالیت داشته باشد. بر اساس هر مقصدی باید بتوان آن فعالیت و کاری ارائه کرد.
 ۵. سیر منظم در مقاصد مقاطع مختلف. مقاصد باید پیوسته باشند و خط ممتدی را تشکیل دهند.
- در این صورت همه چیز به طور طبیعی نظم پیدا می‌کند. به نظر می‌رسد همه بخش‌های نظام آموزشی متأثر از مقاصد است و اگر درست چیده و تبیین و اجرا نشود به آرمان‌ها نخواهید رسید. اگر مقاصد معلوم شود و تبیین گردند و اجرا شوند درصد موفقیت افزایش پیدا می‌کند.



مقصد اصلی همه مراحل تعلیم و تزکیه رشد است در مقابل غیّ و به معنای توان شکر و دریافت هدایت و نور است.

همه بایستی رزقشان نور خدا باشد و همه بایستی به سمت هدایت بروند و شاکر باشند و از کفر فاصله بگیرند و این را مقصد همه مقاصد باید قرار داد.

مقاصد مقطع‌ها (تفصیل رشد)

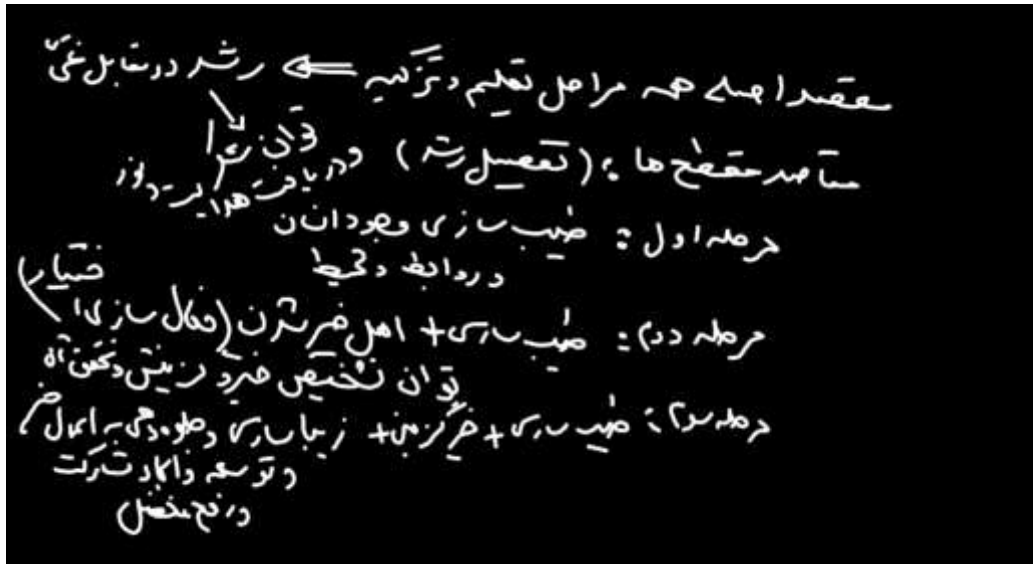
- **مرحله اول:** طیب‌سازی وجود انسان و روابط و محیط

مقاصد به گونه‌ای است که مراحل بر روی قلبی می‌نشینند و ترک نمی‌کنند یکدیگر

- **مرحله دوم:** طیب‌سازی را دارد و چیزی به آن اضافه می‌شود و آن اهل خیر شدن است. فعال سازی اختیار

در این مرحله بر روی توان تشخیص خیر و گزینش و تحقق آن کار می‌شود

- **مرحله سوم:** طیب‌سازی + خیر گزینی + زیباسازی و جلوه‌دهی به اعمال خیر و توسعه و ایجاد مشارکت و رفع معضل با آن صورت می‌گیرد.



- **مرحله چهارم:** طیب + خیر + حسن + ظهور ایمان اجتماعی و تألیفات قلبی و برّسازی

- **مرحله پنجم:** طیب + خیر + حسن + ایمان + صدق

صدق خیلی مهم است ولی با آن کاری نداریم فعلا. صدق از مقوله‌های اساسی در زندگی انسان است که نوعا انسان‌ها با آن فاصله زیادی دارند. هر حرفی زده می‌شود وزن آن همانی است که می‌گویند.

صدق ظهور حقایق و حق از فرد است. این افراد کیمیا هستند و باید دعا کرد در جامعه چنین افرادی زیاد شوند. میزان ثقل هدایت در جامعه وابسته به این افراد است.

در این جلسه‌ها پا به پای مطالب پیش بیایید. عقب نیفتید یا جلو نروید.

بین خیر و حسن بایستی یک مفهوم احکامی بگیریم و بگوییم مقصد دبستان و دبیرستان چیست. مقصد این دو دوره شکوفایی تشخیص برای ظهور حسن فعلی و فاعلی است.

سیر از خیر تا محسن شدن غایت مدرسه رفتن انسان است.

شکوفایی توان‌ها (تفکر) تشخیص (عقلانیت) برای ظهور حسن فعلی و فاعلی (عبودیت)

گاهی زیاده‌گویی‌ها کارها را خراب می‌کند. می‌خواهم در هنگام خروج از دبیرستان فرد محسن شده باشد.

در سند آموزش و پرورش حیات طیبه آمده است. حیات طیبه مربوط به دوره پنجم رشد است. محسن شدن و حسن داشتن برای این دوره است. حتی نمی‌گوییم شکر، هر چیزی جایی دارد.

سوره مبارکه لقمان مقصد اصلی این بحث را تبیین می‌کند. یکی از شیرین‌ترین و جالبترین سوره‌های قرآن است که مقصد اصلی تا انتهای دبیرستان را تبیین می‌کند.

در دبستان ما روی شکوفایی توان تشخیص کار می‌کنیم و در دبیرستان بر روی سوق دادن این توان برای تولید حسن کار می‌شود.

می‌خواهیم توان تشخیص را دو بخشی کرد و نیز تولید حسن را می‌خواهیم دو بخشی کنیم:

فعال‌سازی نیاز برای توان تشخیص. اول تا سوم باید زمینه‌سازی کرد برای توان تشخیص. آنچه مربوط به نیاز است در مقطع اول قرار می‌گیرد و آنچه مربوط به توان است را در دوره دوم قرار می‌دهیم. و دوره دبیرستان را به دوره نیاز و تولید حسن تقسیم می‌کنیم.

حالا نیاز را می‌خواهیم سه بخشی کنیم. برای فعال‌سازی نیاز برای توان تشخیص سه کار می‌توان کرد:

۱. مواجهاندن با مسائل مختلف

۲. تعریف تشخیص به تمایز (بین‌یابی و فاصله‌یابی)

۳. انتخاب

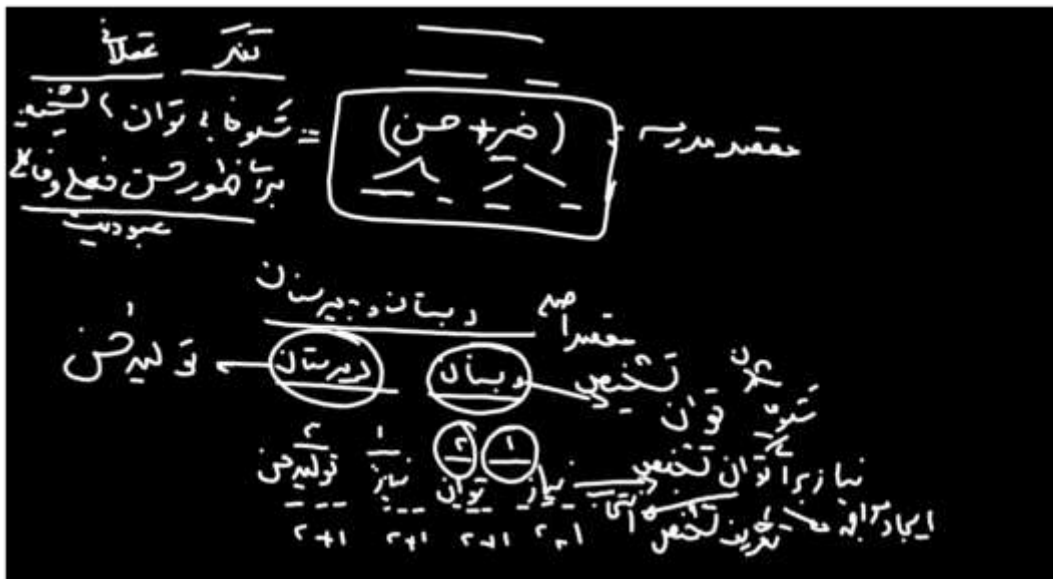
مربی از پایه چهارم کم باید از مرتبی خود را جدا کند. دخالت‌های دیگران در این دوره خلاف ساختار انسان است.

در این نظام همه چیز روی یک تقارن شکل می‌گیرد.

مقصد اصلی : دبستان و دبیرستان

شکوفایی توان‌ها (تفکر) تشخیص (عقلانیت) برای ظهور حسن فعلی و فاعلی (عبودیت)

دبیرستان : تولید حسن			دبستان : توان تشخیص								
دو: تولید حسن			یک: نیاز			دو: توان			یک: نیاز		
									انتخاب	تعریف	مواجهاندن
									تشخیص	با مسائل	مختلف



✚ تمرین در جلسه :

اهداف آموزشی و تربیتی هر دوره را بنویسید

مثلا ایجاد مواجهه برای ایجاد نیاز برای توان تشخیص

دبیرستان : تولید حسن				دبستان : توان تشخیص			
دور دوم		دور اول		دور دوم		دور اول	
ایجاد		نیاز		ایجاد		نیاز	
تولید حسن				توان تشخیص			

بحثی که در حوزه تعلیم و تزکیه مطرح می شود، در واقع بحثی است که برای زندگی انسان اینگونه در نظر گرفته شده است. تمرکز روی توان ها و کارآمدی انسان برای دریافت حقایق کاری است که قرآن با انسان می کند و قرآن می خواهد انسان را به تراز انسانیت خودش برساند.

نظام آموزشی بایستی رسالتش را روی این داستان بگذارد. اگر کسی چنین کند ساختار چیده شده مبتنی بر نظام قرآن است و به طور طبیعی بلد طیبی ایجاد می شود که افراد خیلی خوب رشد می کنند. مفاهیم طیب و خیر و حسن هر چقدر برای مریبان و والدین و سیاست گذاران بیشتر واضح شود تکلیفشان در اینکه باید چه کاری را انجام دهند واضح تر می شود و قدرشان برای عمل به چنین نظامی بیشتر می شود.

سنت الهی چنین است که کسی نمی تواند اهل عمل نباشد و بخواهد این نظام قرآنی را جاری کند.

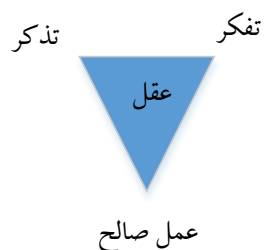
ساختاری که شما می خواهید آنرا اقامه کنید بایستی خودتان حتما به آن پایبند باشید.

تبیین مقصد اصلی :

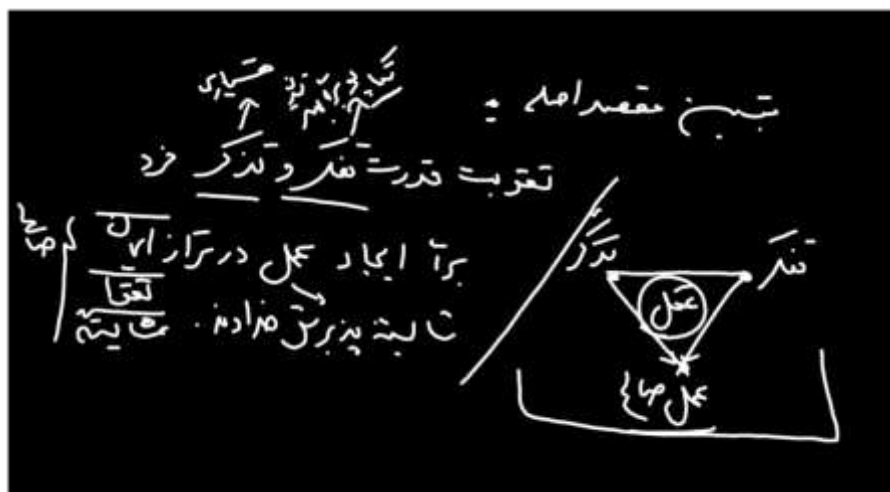
تقویت قدرت تفکر و تذکر فرد برای ایجاد عمل در تراز ایمان، تقوا و شایستگی که به آن عمل صالح گویند. عمل صالح که شایسته پذیرش خداوند.

تذکر با هشیاری مرتبط است و تفکر با تکاپو برای بهتر شدن.

از یک سه ضلعی صحبت می‌کنیم که از تفکر شروع می‌شود و به تذکر سوق می‌یابد و عمل صالح را پدیدار می‌کند. این عمل با محوریت عقل شکل می‌گیرد و عقل در آن به صورت نوبرانه وسط می‌آید چون قبلش نبوده است و این عمل صالح خیلی زیباست.



محسن کسی است که این چرخه را از همان اول عمل می‌کند. واقعیت احسان عمل پذیرفته شده است به دلیل اینکه در نوبرانه ظهور عقل اتفاق می‌افتد.



تذکر حس معنوی انسان نسبت به چیزی است که آمیخته با محبت و ود و کشش و جذابیت است. ایجاد هشیاری نسبت به چیزی می‌کند.

دوره دبیرستان دوره تذکر است و اگر کسی از آن غافل شود به مقصد دوره نمی‌رسد.

فرد بایستگی قدرت تولید عمل مورد پذیرش خدا را داشته باشد. مدرسه باید کاری کند که فرد به عمل صالح برسد. مصداق‌های عمل صالح برای هر کسی ممکن است متفاوت باشد.

عمل صالح بایستی درون‌محور باشد و خود فرد تشخیص دهد و حتما هم بایستی بر مبنای توحید ربوبی باشد.

مقصد اصلی را وقتی تغییر می‌دهید تمام پایه‌ها مقاصدشان تغییر می‌کنند. وقتی مقصد اصلی تغییر کند همه مقاصد پایین دست تغییر می‌کند. این تنوع به فرد خیلی قدرت می‌دهد.

چگونگی تولید راه برای حرکت از طریق تفصیل مقاصد کلی و تفصیل مقاصد به وجود می‌آید. هر چقدر مقاصد تفصیلی شوند راه به وجود می‌آید. راه حیثیت مستقلی غیر از مقصد ندارد. برای هر انسانی هر کاری که می‌کند خودش مقصدی دارد. راه در اثر خرد کردن مقصد بوجود می‌آید و چیزی جز مقصد نیست.

تفصیل مقصد اصلی خودش از مطالعه قرآن و سوره‌های مختلف شکل می‌گیرد. تنوع مختصاتی که خداوند برای نوع انسان قرار داده است از طریق سوره‌ها ایجاد می‌شود. اینها اصول فقه نظام است. مقصد ممکن است از سوره باشد یا تفصیل مفاهیم خود آن مقصد باشد.

مقصد اصلی: تقویت تفکر و تذکر برای تولید عمل صالح

دبستان: شکوفایی تفکر با سوق‌دهی به سمت تذکر برای ایجاد عمل صالح

دبیرستان: تقویت هشیاری از روی تفکر برای ایجاد عمل صالح

در دبستان: دور اول آمادگی و نشان دادن است و دور دوم به نمایش گزاردن‌ها.

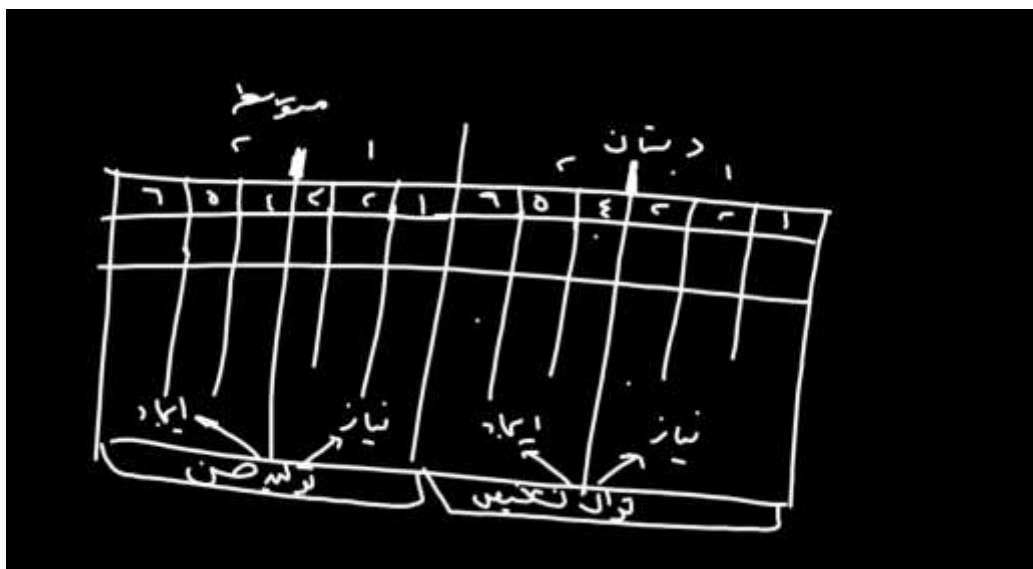
در پایه اول عمل همراه با ذکر. در این پایه بچه انتظار دارد معلم را مادر ببیند و در مدرسه پسرانه هم همین است لذا مدارس پایه اول باید معلم‌ها نقش مادری داشته باشند. کشش و جذب در این دوره به ذکر است. یعنی عمل معلم برای دانش آموز ذکر است.

و در پایه دوم عمل همراه با فکر: حس پایه اول در دانش آموز هست ولی باید معلم سعی کند برای آنچه برای کودک دوست داشتنی است را با دلیل اقامه کند.

و در پایه سوم عمل بر همراه با فکر و ذکر: بایستی گاهی استدلال بیاورد و گاهی نیاورد.

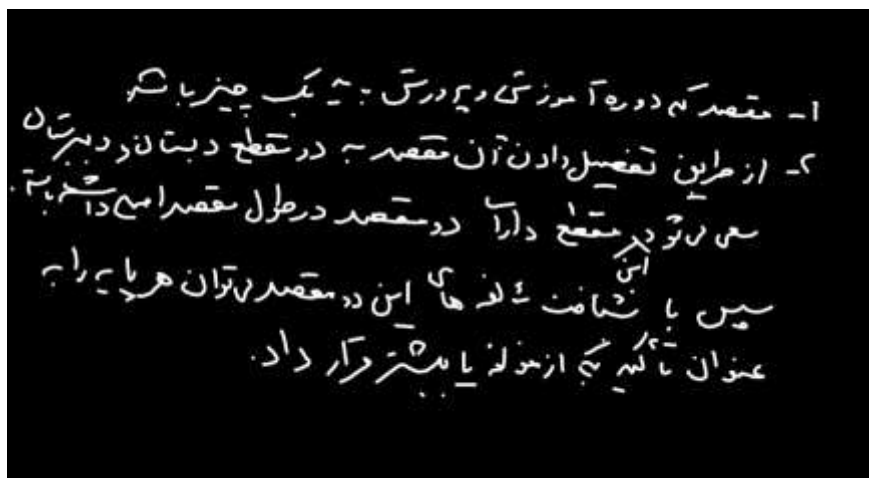
گرایش جنبه ذکری دارد و انگیزش جنبه انگیزشی دارد.

مقصد اصلی: تقویت تفکر و تذکر برای تولید عمل صالح										
دبیرستان: ذکر (فکر)					دبستان: فکر (ذکر)					
↓ عمل					↓ عمل					
دور دوم: تقویت انگیزش‌ها			دور اول: تقویت گرایش‌ها		دور دوم: به نمایش گزاردن			دور اول: آمادگی و نشان دادن		
								عمل/فکر فکر و ذکر	عمل/فکر	عمل/ذکر
ایجاد			نیاز		ایجاد			نیاز		
تولید حسن					توان تشخیص					

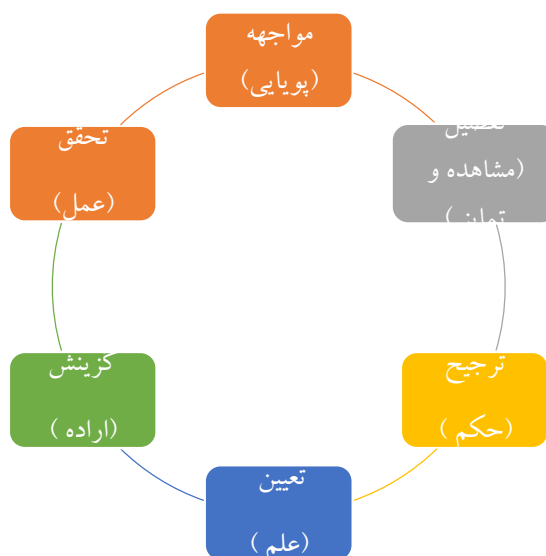


جمع‌بندی مطالب

۱. مقصد کلی دوره آموزش و پرورش باید یک چیز باشد.
۲. از طریق تفصیل دادن آن مقصد به دو مقطع دبستان و دبیرستان سعی می‌شود این دو مقطع دارای دو مقصد در طول مقصد اصلی داشته باشد. سپس با شناخت مؤلفه‌های این دو مقصد می‌توان هر پایه را به عنوان تأکید یکی از این مؤلفه‌ها قرار داد. در هر پایه بایستی خیرگزینی اتفاق بیفتد و در دبیرستان هم بایستی حسن‌گزینی اتفاق بیفتد با تأکید بر مؤلفه‌ها



۳. خیرگزینی را باید به گونه‌ای تعریف کرد که دارای مولفه شود: خیرگزینی قدرتی در درون انسان است که پس از روبرو شدن با مسائل و تفصیل آنها، توان اولویت‌بندی (عقل) را داشته پس از تعیین و تبیین گزینه دارای اولویت آنرا به درستی برگزیده و در عمل بهترین را محقق می‌سازد. بنابراین مواجهه، تفصیل، ترجیح، تعیین، گزینش و تحقق مولفه‌های تعریف خیرگزینی می‌شود.



۳- ضرر زبانی عبارتست از قدرتی در درون انسان که پس از
رد برد شدن با ساز و تفصیل آن توان ادراکیت بنده (محل)
راداشه، پس از تعیین و تبیح زمینه دارا ادراکیت

آن را به درستی برزید، و در عمل بهترین را تحقق میسازد.

① موابه ② تعضیل ③ ترجیح ④ تعیین ⑤ زبانی ⑥ تحقق

پویش | نیامده | کم | علم | اراده | عمل

تمرین جلسه آینده :

کتاب فهم قرآن را بخوانید و جدول ماهانه مقاصد نظام آموزشی رشد مدار (نمونه اول) را بدست آورید.

یک جدول ۱۲ ستونی و ۹ ردیفی دارید.

لینک دریافت کتاب فهم قرآن

<https://bzn.ir/q39507>